

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ДЕРЖАВНОЇ ПОДАТКОВОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ**

ВАСИЛЬЧУК Світлана Станіславівна

УДК 347.73:336

**ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ПОДАТКОВОГО КОНТРОЛЮ
ЗА СПРАВЛЯННЯМ НЕПРЯМИХ ПОДАТКІВ**

Спеціальність 12.00.07 – адміністративне право і процес;
фінансове право; інформаційне право

АВТОРЕФЕРАТ
дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата юридичних наук

Ірпінь – 2015

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана в Київському міжнародному університеті.

Науковий керівник – кандидат юридичних наук, професор,
заслужений юрист України
ГРИЦЕНКО Володимир Григорович,
Кіровоградський державний педагогічний
університет імені Володимира Винниченка,
професор кафедри правознавства.

Офіційні опоненти: доктор юридичних наук, доцент
ОНЩИК Юрій Віталійович,
Національний університет державної
податкової служби України,
професор кафедри фінансових розслідувань;

кандидат юридичних наук, доцент
ТРОФІМОВА Лариса Віталіївна,
старший науковий співробітник,
Черкаський окружний адміністративний суд,
суддя.

Захист відбудеться «___» _____ 2015 р. о ___ годині на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 27.855.02 в Національному університеті державної податкової служби України за адресою: вул. Садова, 55, м. Ірпінь, Київська обл., 08201.

З дисертацією можна ознайомитися у науковій бібліотеці Національного університету державної податкової служби України за адресою: вул. Університетська, 31, м. Ірпінь, Київська обл., 08201.

Автореферат розісланий «___» _____ 2015 р.

Вчений секретар
спеціалізованої вченої ради

Т.О. Мацелик

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. У сучасних умовах розвитку України, що супроводжується численними змінами та трансформаціями, встановлення стабільної та ефективної податкової системи, яка б забезпечувала повноцінний розвиток господарства, є одним із пріоритетних завдань для нашої держави. Побудова раціональної податкової системи потребує удосконалення правових засад оподаткування, передусім окремих видів, форм податків, виявлення їхнього взаємозв'язку із розвитком економічного і політичного життя.

У кожній сучасній країні існує розгалужена система податків і зборів, проте їх можна класифікувати за певними критеріями на декілька груп. Одним із основних серед цих критеріїв є форма оподаткування, за якою податки поділяються на прямі та непрямі. В Україні, яка відповідно до Конституції України є незалежною, правовою, соціальною та демократичною державою, особливе місце займають непрямі податки.

Згідно з офіційними даними Державної фіскальної служби України (далі – ДФС України) за 2014 рік до Зведеного бюджету України за рахунок непрямих податків надійшло більше 245,68 млрд грн, при цьому загальна сума податкових надходжень склала майже 425,17 млрд грн. Таким чином, хоч кількість непрямих податків в Україні є невеликою, але за їх рахунок забезпечується значна частина надходжень до Зведеного бюджету України. Саме тому непрямим податкам відводиться окреме місце в податковій системі та податковій політиці, а всі питання, пов'язані з податковим контролем за їх справлянням, були, є і будуть актуальними завжди.

У свій час податковий контроль був об'єктом дослідження таких науковців, як: В. В. Кириченко, О. М. Корецький, Н. А. Маринів, О. А. Ногіна, В. П. Печуляк, Д. В. Піддубна, О. О. Яковенко. Окремим аспектам податкового контролю, як складової фінансового контролю, приділено увагу у наукових працях Л. В. Борець, Л. М. Касьяненко, Л. А. Савченко. Загальні питання контролю та оподаткування досліджували І. І. Бабін, О. В. Бризгалін, О. Д. Василик, Л. К. Воронова, Б. Н. Габричидзе, П. Т. Гега, О. В. Клименко, М. П. Кучерявенко, Ю. В. Оніщик, О. П. Орлюк, С. Г. Пепеляєв, Н. Ю. Пришва, В. Ф. Роль, В. В. Сергієнко, Н. І. Хімічева та інші.

Проблемним питанням характеристики непрямих податків, визначенню їх місця у системі загальнодержавних податків та зборів України та пошуку шляхів удосконалення їх адміністрування вчені також приділяли увагу. Зокрема, зазначеними проблемами займалися такі вчені: Г. В. Бех, С. С. Брехов, Л. В. Голишевська, О. П. Гребельник, І. М. Данко, А. Б. Дрига,

В. В. Макаренко, Т. О. Проценко, В. В. Ченцов тощо. Наприклад, Г. В. Бех у своїй роботі провела аналіз особливостей правового регулювання непрямих податків в Україні, а також розглянула сутність і особливості основних та додаткових елементів правового механізму непрямих податків. У свою чергу, А. Б. Дрига систематизував об'єкти, визначив особливості та сформулював завдання непрямого оподаткування. Також на основі аналізу й оцінки поточного стану співвідношення і реалізації фіскальної та соціальної функцій непрямих податків вчений обґрунтував перспективні напрями їх збалансування.

Отже, і податковий контроль, і непрямі податки були окремими предметами досліджень багатьох науковців. Проте, незважаючи на доволі значну кількість вагомих напрацювань вчених, після прийняття Податкового кодексу України (далі – ПК України) та утворення Державної фіскальної служби України комплексного дослідження податкового контролю саме за справлянням непрямих податків зроблено не було.

Враховуючи викладене, необхідність удосконалення форм та методів контролю за справлянням непрямих податків, наявність прогалин у відповідному правовому регулюванні та відсутність предметних досліджень із зазначеного кола питань обумовлюють актуальність обраної теми дисертаційної роботи.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційне дослідження виконано відповідно до основних положень Плану заходів із виконання обов'язків та зобов'язань України, що впливають з її членства в Раді Європи (затверджений указом Президента України № 24/2011 від 12.01.2011), в частині забезпечення ефективної та прозорої податкової системи; з урахуванням положень указу Президента України № 128/2013 від 12.03.2013 «Про Національний план дій на 2013 рік щодо впровадження Програми економічних реформ на 2010–2014 роки «Заможне суспільство, конкурентоспроможна економіка, ефективна держава»; у межах Плану заходів на 2015 рік із запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення (затверджений постановою Кабінету Міністрів України та Національного банку України № 99 від 11.03.2015), Стратегічного плану розвитку ДФС України на 2015–2018 роки (затверджений наказом ДФС України № 80 від 12.02.2015), а також Концепції наукового забезпечення державного управління у податково-митній сфері (затверджена наказом ДФС України № 281 від 17.04.2015).

Дослідження є частиною науково-дослідної теми Київського міжнародного університету «Україна в умовах європейської інтеграції і глобалізації світу» (державний реєстраційний номер 0108U008609).

Тема дисертаційної роботи затверджена Вченою радою Київського міжнародного університету 27.09.2008 року, протокол № 2.

Мета і завдання дослідження. Мета дисертаційного дослідження полягає в тому, щоб на основі аналізу чинного законодавства України та узагальнення практики його застосування, вивчення наукових розробок визначити сутність поняття та особливості податкового контролю за справлянням непрямих податків і на цій основі сформулювати пропозиції та рекомендації щодо удосконалення його правового регулювання.

Зазначена мета досягається завдяки вирішенню таких завдань:

- визначити поняття та особливості непрямих податків в Україні;
- розглянути види непрямих податків у системі загальнодержавних податків та зборів України;
- уточнити поняття та особливості податкового контролю за справлянням непрямих податків;
- охарактеризувати правові засади здійснення податкового контролю за справлянням непрямих податків;
- проаналізувати принципи податкового контролю за справлянням непрямих податків;
- розглянути форми та методи податкового контролю за справлянням непрямих податків;
- з'ясувати організаційні засади податкового контролю за справлянням непрямих податків;
- окреслити шляхи удосконалення податкового контролю за справлянням непрямих податків;
- сформулювати пропозиції щодо використання в Україні зарубіжного досвіду контролю за справлянням непрямих податків.

Об'єктом дослідження є суспільні відносини, що формуються під час здійснення податкового контролю за справлянням непрямих податків.

Предмет дослідження — правове регулювання податкового контролю за справлянням непрямих податків.

Методи дослідження. Методологічною основою дослідження є сукупність загальних та спеціальних методів наукового пізнання, що дає можливість дослідити проблеми правового регулювання податкового контролю за справлянням непрямих податків в єдності їх соціального, економічного призначення та юридичної форми справляння. У роботі використовувався такий метод наукового пізнання, як формально-логічний, що дозволило виявити недоліки у понятійному апараті справляння непрямих податків (підрозділи 1.1–1.3, 2.1–2.4). Методи класифікації, групування та системно-структурного аналізу застосовано при характеристиці принципів, форм та методів податкового контролю за справлянням непрямих податків, а

також під час аналізу організації податкового контролю за справлянням непрямих податків (підрозділи 2.2–2.4). Статистичний метод, методи узагальнення сприяли визначенню основних шляхів удосконалення податкового контролю за справлянням непрямих податків (підрозділи 3.1–3.2). Соціологічний метод застосовано при дослідженні сутності та особливостей непрямих податків, а також призначення та особливостей податкового контролю за справлянням непрямих податків (підрозділи 1.1, 1.2). Для формування пропозицій щодо удосконалення чинного законодавства в досліджуваній сфері використовувався метод документального аналізу (підрозділи 2.1–2.2).

Науково-теоретичне підґрунтя дисертаційного дослідження становлять наукові праці вчених у галузі філософії, соціології, загальної теорії держави і права, теорії управління, адміністративного права, фінансового та податкового права, інших галузевих правових наук, у тому числі зарубіжних учених.

Нормативну базу склали Конституція України, ПК України та Митний кодекс України, закони України, акти Президента України та Кабінету Міністрів України, підзаконні нормативні акти, які регулюють діяльність ДФС України, а також законодавство зарубіжних країн, зокрема держав-членів ЄС та деяких зарубіжних країн-членів СНД.

Інформаційною та емпіричною базою дослідження є узагальнення практики діяльності податкових органів, політико-правова публіцистика, довідкові видання, статистичні й аналітичні матеріали.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в тому, що за характером і змістом розглянутих питань дисертація є одним із перших у вітчизняній юридичній науці комплексним дослідженням правового регулювання податкового контролю за справлянням непрямих податків за ПК України, що має значення для фінансово-правової науки, удосконалення податкового законодавства та його застосування. Елементи наукової новизни знайшли своє відображення у таких положеннях:

уперше:

– визначено специфічні особливості податкового контролю за справлянням непрямих податків, а саме: відмінність суб'єктно-об'єктного складу податкового контролю за справлянням прямих і непрямих податків; наявність додаткового облікового обов'язку у платників непрямих податків; послідовність етапів та перелік процедур, які здійснюються під час податкового контролю за справлянням непрямих податків;

– сформульовано авторське визначення податкового контролю за справлянням непрямих податків як одного із видів державного фінансового контролю, який являє собою діяльність компетентних державних органів та їх

посадових осіб зі здійснення спостереження, аналізу та моніторингу у встановлених законодавством способах і формах за дотриманням чинного в Україні механізму справляння непрямих податків з метою упередження їх несплати до відповідного бюджету, виявлення порушень, усунення їх наслідків та ліквідації прогалин і недоліків існуючої системи організаційно-правового забезпечення непрямого оподаткування в країні;

удосконалено:

– розуміння непрямих податків та їх характерні ознаки, що дозволило аргументовано довести, що мито, яке в жодному нормативно-правовому акті безпосередньо не визначено непрямим податком, за своїми характеристиками є непрямим податком, який належить до специфічних акцизів;

– перелік суб'єктів та їх роль у відносинах, що супроводжують процес непрямого оподаткування; конкретизовано, що в цих відносинах наявні не два, а три види суб'єктів, а саме: держава в особі компетентних органів та посадових осіб, що справляють податки, суб'єкт податку, який відповідно до законодавства вносить до бюджету визначену суму податку, споживачі, на яких фактично лягає тягар сплати непрямих податків;

– теоретичні підходи до сутності механізму взаємодії контролюючих органів та їх структурних підрозділів у процесі податкового контролю за справлянням непрямих податків;

– перелік та характеристику завдань і функцій податкового контролю за справлянням непрямих податків;

дістали подальшого розвитку:

– обґрунтування характерних особливостей непрямих податків: вони не пов'язані із доходами (прибутками), що їх отримує особа; стягуються державою незалежно від результатів господарської діяльності платника податків; фактично матеріальні витрати зі сплати податку несе споживач, оскільки вони включаються у склад ціни на продукцію, яку він (споживач) придбав;

– науковий підхід щодо принципів податкового контролю, у тому числі за справлянням непрямих податків, та запропоновано їх власну класифікацію;

– аргументація доцільності розширення законодавчо встановленого переліку способів здійснення податкового контролю шляхом доповнення його горизонтальним моніторингом.

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що вони становлять як науково-теоретичний, так і практичний інтерес, зокрема викладені у дисертації положення можуть бути використані:

— у науково-дослідній сфері для подальшої розробки проблем здійснення податкового контролю за справлянням непрямих податків (акт впровадження від 06.11.2013 № 590);

— у сфері правотворчості з метою підготовки змін і доповнень до нормативних актів, які визначають підстави, порядок та умови здійснення податкового контролю за справлянням непрямих податків (довідка впровадження від 17.09.2015 № 19875/6/99-99-10-01-04-15);

— у правозастосовній діяльності для підвищення ефективності діяльності органів Державної фіскальної служби України в царині здійснення податкового контролю за справлянням непрямих податків (довідка впровадження від 16.09.2015 № 19776/6/99-99-10-01-04-15);

— у навчальному процесі при підготовці підручників і навчальних посібників з дисциплін «Податкове право України» та «Фінансове право України», а також під час проведення занять із зазначених дисциплін (акт впровадження від 24.12.2013 № 049).

Апробація результатів дослідження. Підсумки розробки проблеми в цілому, окремі її аспекти, одержані узагальнення й висновки були оприлюднені дисертантом на науково-практичних конференціях: міжнародній науково-практичній конференції «Дотримання прав людини: сучасний стан правового регулювання та перспективи його вдосконалення» (Київ, 05.03.2014); круглому столі «Публічне адміністрування в сфері органів внутрішніх справ» (Київ, 14.05.2014); міжнародній науково-практичній інтернет-конференції «Сучасні проблеми права в Україні» (Тернопіль, 01.10.2014).

Публікації. За темою дисертаційного дослідження опубліковано десять наукових праць, шість з яких — наукові статті у фахових виданнях з юридичних наук в Україні, одна — у зарубіжному виданні, три — тези доповідей за матеріалами науково-практичних конференцій.

Структура дисертації. Робота складається із вступу, трьох розділів, які об'єднують десять підрозділів, висновків, списку використаних джерел. Загальний обсяг роботи — 243 сторінки, з яких основного тексту — 201 сторінка, додатки (10) — на 11 сторінках, список використаних джерел (298 найменувань) — на 31 сторінці.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ

У **вступі** обґрунтовується актуальність теми, визначається стан її наукової розробки, розкривається сутність наукового завдання та його значимість, з'ясовується зв'язок дисертаційного дослідження з науково-дослідними роботами, висвітлюється мета, завдання, об'єкт, предмет і методи дослідження, формулюються наукова новизна, теоретичне та

практичне значення роботи, наводяться відомості про апробацію одержаних результатів, публікацію основних положень дослідження, його структуру та обсяг.

Розділ 1 «Непрямі податки як об'єкт податкового контролю» складається з трьох підрозділів, які присвячено характеристиці поняття, особливостей та видів непрямих податків, а також аналізу податкового контролю за справлянням непрямих податків.

У підрозділі 1.1 *«Поняття та особливості непрямих податків в Україні»* окреслюється сутність податків як правової та економічної категорії, а також зосереджується увага на історичній складовій становлення і розвитку системи податків та зборів. Виокремлено та охарактеризовано три етапи становлення та розвитку непрямих податків: перший, який охоплює стародавній світ і початок середніх віків; другий, що включає XVI–XVIII століття; і третій – від XIX й до сьогодні. Розкрито сутність податків на різних етапах розвитку податкової системи.

Аналіз дефініцій «податок», «збір» та «мити» дав можливість автору визначити їх співвідношення та обґрунтувати необхідність сформулювати та закріпити на законодавчому рівні більш чіткі їх визначення, а також об'єднати судовий збір і державне мито під загальною назвою державний збір, який внести до переліку загальнодержавних зборів, визначених у ПК України.

Дослідження наукової літератури та публікацій щодо співвідношення прямих та непрямих податків показало, що історично в основу поділу податків на прямі та непрямі було покладено таку їх (податків) властивість як неперекладність та (або) перекладність. Перша – неперекладність – полягає у справлянні податків безпосередньо з осіб, яких передбачається оподаткувати, водночас як друга – перекладність – характеризує такий спосіб оподаткування цих осіб, коли тягар зі сплати податків лягає (перекладається) на інших осіб, споживачів, які й є його фактичними платниками.

Розгляд співвідношення прямих та непрямих податків дозволив визначити характерні особливості непрямих податків, окреслити позитивні та негативні риси непрямого оподаткування та запропонувати авторське визначення поняття «непрямі податки».

У підрозділі 1.2 *«Види непрямих податків в системі загальнодержавних податків та зборів України»* досліджено юридичне походження податку на додану вартість (далі – ПДВ) у незалежній Україні. Аналіз думок вчених дозволив констатувати, що існує єдиний підхід до розуміння поняття ПДВ, але наявні певні формальні відмінності, які в цілому не впливають на сприйняття сутності досліджуваної категорії. У результаті проведеної роботи запропоновано авторське визначення поняття «податок на

додану вартість» та окреслено характерні риси ПДВ як специфічного правового механізму забезпечення фінансових потреб держави та регулятивного впливу на її економіку.

Розкрито зміст та особливості акцизного податку. Наголошується, що офіційне визначення поняття акцизного податку, яке міститься у статті 14 ПК України, на відміну від дефініції попереднього ПДВ, є більш змістовним і дозволяє розкрити його сутність та особливості. На підставі аналізу наукових позицій, а також спираючись на норми національного законодавства, запропоновано визначення поняття «акцизний податок», окреслено коло відмінностей ПДВ від акцизного податку.

З наукової позиції доведено, що мито є особливим видом непрямих податків, у зв'язку з чим обґрунтовано необхідність у національному законодавстві визначати мито, як і ПДВ та акцизний податок, непрямим податком. Проаналізовано види мита та охарактеризовано порядок справляння митних платежів.

У підрозділі 1.3 «Поняття та особливості податкового контролю за справлянням непрямих податків» визначено зміст поняття «справляння податків» та «стягнення податків», охарактеризовано їх співвідношення та обґрунтовано необхідність розмежування зазначених понять.

На підставі аналізу думок вчених щодо визначення податкового контролю запропоновано авторське визначення поняття «податковий контроль за справлянням непрямих податків», окреслено систему суб'єктів та об'єктів податкового контролю за справлянням непрямих податків. Зауважено, що закріплений у чинному законодавстві суб'єктний склад податкового контролю за справлянням непрямих податків відрізняється від його фактичного складу, а об'єкт податкового контролю за справлянням непрямих податків тісно пов'язаний із галузевою належністю підконтрольних суб'єктів.

Розглянуто елементи податкового контролю за справлянням непрямих податків, охарактеризовано їх особливості. Визначено специфічні завдання та функції податкового контролю за справлянням непрямих податків.

Розділ 2 «Організаційні засади податкового контролю за справлянням непрямих податків» складається з чотирьох підрозділів, в яких окреслено правові засади, принципи, форми та методи організації податкового контролю за справлянням непрямих податків.

У підрозділі 2.1 «Правові засади здійснення податкового контролю за справлянням непрямих податків» зазначається, що однією з основних правових засад, на основі якої здійснюється регламентація податкового контролю за справлянням непрямих податків, є Конституція України.

Наголошено, що важливе місце серед правових засад здійснення

контролю за справлянням непрямих податків в Україні займають чинні міжнародні договори, чільне місце серед яких належить тим, дія яких спрямована на уникнення випадків подвійного оподаткування.

Основну увагу приділено характеристиці кодифікованого законодавства, зокрема ПК України та Митного кодексу України. Також окреслено основні закони, що стосуються податкового контролю за справлянням непрямих податків. Проаналізовано та охарактеризовано нормативно-правові акти підзаконного характеру, що визначають правові засади організації та здійснення податкового контролю за справлянням непрямих податків, зокрема акти вищих органів державної влади (Президента України та Кабінету Міністрів України) та акти центральних органів державної влади (ДФС України).

Запропоновано авторське визначення поняття правових засад здійснення податкового контролю за справлянням непрямих податків. Констатовано, що наразі в Україні закладено ключові правові засади податкового контролю за справлянням непрямих податків, в яких визначено його суб'єктно-об'єктний склад, повноваження контролюючих органів, основні форми, в яких він здійснюється, порядок його організації та проведення, а також ряд інших важливих аспектів.

У підрозділі 2.2 *«Принципи податкового контролю за справлянням непрямих податків»* для повноцінного дослідження принципів податкового контролю за справлянням непрямих податків окреслюється сутність понять «принципи», «принципи права» та «принципи контролю». Запропоновано визначення понять «принцип», «принципи податкового контролю за справлянням непрямих податків».

Наголошено, що у законодавстві не визначено поняття «принципи контролю», проте наявний перелік таких принципів, який наведено у роботі. Серед принципів виокремлено та охарактеризовано ті, що притаманні податковому контролю за справлянням непрямих податків, а саме: а) верховенства права (знаходить свій вираз у тому, що суб'єкти, уповноважені проводити податковий контроль за справлянням непрямих податків, повинні керуватися позицією, що права, свободи та інтереси фізичних та юридичних осіб є найвищими соціальними цінностями й не можуть бути неправомірно порушені або обмежені у будь-якому випадку); б) законності (є похідним від принципу верховенства права й покликаний його забезпечувати); в) гласності (полягає у відкритості до широкого загалу здійснення податкового контролю за справлянням непрямих податків); г) оперативності та економічності; г) дієвості; д) систематичності; є) професіоналізму та компетентності здійснення контрольної діяльності; ж) загальності податкового контролю; з) територіальності податкового

контролю; і) єдності податкового контролю; і) сумлінності платників податків, податкових агентів, платників зборів та інших зобов'язаних осіб; й) конфіденційності та відшкодування шкоди.

Запропоновано доповнити перелік принципів податкового контролю за справлянням непрямих податків принципами обґрунтованості та цілеспрямованості, які впливають безпосередньо із закріплених у ПК України прав платників податків та зобов'язують компетентні органи під час здійснення відповідних перевірок максимально враховувати інтереси (зокрема, комерційні) платників податків і слідкувати за тим, щоб їх дії та наслідки цих дій обмежувалися виключно завданнями та цілями контролю, і ні в якому разі не призводили до понесення платником податків будь-яких втрат, збитків, обмежень, крім тих, що прямо передбачені законодавством як засіб впливу на них за вчинене (або вчинюване) податкове правопорушення.

У підрозділі 2.3 «*Форми та методи податкового контролю за справлянням непрямих податків*» на підставі аналізу енциклопедичної літератури, думок науковців різних галузей знань щодо визначення поняття «форми», «форми контролю» та «форми податкового контролю» визначено поняття «форми податкового контролю за справлянням непрямих податків». Констатовано, що під час визначення поняття «форма контролю», у тому числі «форма податкового контролю», у науково-правових колах використовують такі терміни, як «спосіб», «засіб», «прийом». У зв'язку з цим наголошено, що такий підхід є не зовсім правильним, оскільки використання вищенаведених термінів більш характерне для визначення поняття «метод діяльності».

Аналіз таких термінів, як «метод», «метод правового регулювання», «метод діяльності», «метод контролю» та «метод податкового контролю» дозволив сформулювати авторське поняття «методи податкового контролю за справлянням непрямих податків». Наведено та охарактеризовано перелік форм та методів податкового контролю за справлянням непрямих податків. Доведено, що основними формами здійснення податкового контролю за справлянням непрямих податків є ведення обліку платників податків, об'єктів оподаткування та податкових накладних, інформаційно-аналітичне забезпечення діяльності контролюючих органів, а також здійснення перевірок і звірок. Серед методів податкового контролю за справлянням непрямих податків виокремлено такі: спостереження, огляд та дослідження предметів і документів платника податків, запит про платника податків, експертиза. Запропоновано та обґрунтовано доцільність в якості основного методу податкового контролю за справлянням непрямих податків контролюючими органами використовувати метод співставлення, який дозволяє посилити ефективність наскрізного моніторингу стану виконання платниками податків

своїх фіскальних зобов'язань перед державою.

У підрозділі 2.4 «*Організація податкового контролю за справлянням непрямих податків*» наголошено, що для вирішення поставленого наукового завдання перше, що необхідно з'ясувати, — це сутність поняття «організація». Зазначене поняття розглянуто через такі поняття, як «забезпечувати», «координація» та «узгоджувати».

Встановлено, що як і будь-яка діяльність, організація податкового контролю за справлянням непрямих податків повинна здійснюватися в декілька етапів, які визначено, як: 1) підготовчий етап (на цьому етапі виконується відбір платників податків, щодо яких буде проводитися контрольна-перевірочна робота, здійснюється збір податкової інформації щодо платника податків, перевірка якого планується, визначаються підрозділи контролюючих органів, представники яких будуть брати участь у податковій перевірці; складається план дій податкового інспектора під час податкової перевірки; інформується платник податків та інші контролюючі органи щодо початку податкової перевірки; готуються документи, які дозволяють контролюючим органам проводити податкову перевірку на підприємстві); 2) контрольна-перевірочний етап (у процесі реалізації зазначеного етапу проводяться різноманітні перевірки та вчиняються інші контрольні заходи щодо встановлення дотримання платником податків норм податкового законодавства та інших нормативно-правових актів, зокрема й у сфері справляння непрямих податків); 3) підсумковий етап (на цьому етапі документально оформляються результати перевірки платника податків, оформляються та надсилаються податкові повідомлення-рішення, а також у разі необхідності інформуються інші контролюючі органи). Детально охарактеризовано кожен із названих етапів та запропоновано власне визначення поняття «організація податкового контролю за справлянням непрямих податків».

Розділ 3 «Шляхи вдосконалення податкового контролю за справлянням непрямих податків» складається з трьох підрозділів, у яких окреслено напрями удосконалення податкового контролю за справлянням ПДВ та акцизного збору, а також проаналізовано міжнародний досвід податкового контролю за справлянням непрямих податків.

У підрозділі 3.1 «*Удосконалення податкового контролю за справлянням податку на додану вартість*» досліджено процес становлення ПДВ як ринкового податку в Україні. Доведено, що причини проблем контролю за справлянням ПДВ лежать як у правовій, так і в управлінській площині. Одним із факторів, який не дозволяє ПДВ повною мірою проявити свої позитивні риси та якості, є відсутність в Україні ефективного контролю за його справлянням.

Розглянуто порядок ведення обліку ПДВ та останні зміни, внесені до нього. Проаналізовано систему електронного адміністрування ПДВ, в результаті чого виявлено ряд функціональних та «позитивних» недоліків. Запропоновано та обґрунтовано першочергові кроки, які необхідно здійснити для вдосконалення податкового контролю за справлянням ПДВ.

Охарактеризовано такий напрям удосконалення податкового контролю за справлянням ПДВ, як втілення в життя специфічних методів контролю, зокрема більш широкого запровадження горизонтального моніторингу, запропоновано відповідні зміни до законодавства.

У підрозділі 3.2 «*Напрями вдосконалення податкового контролю за акцизним податком*» здійснено аналіз проблем податкового контролю за справлянням акцизного податку на різних етапах становлення податкової системи України. Доведено, що прийняття ПК України у 2010 році стало визначним етапом на шляху вдосконалення адміністрування акцизного податку та контролю за його справлянням, адже він ознаменував початок процесу уніфікації та систематизації численних правових норм, що регламентували акцизне оподаткування та містилися при цьому у різних нормативно-правових актах.

З метою поліпшення справляння акцизного податку запропоновано провести певні заходи, перелік та характеристика яких наведені у підрозділі.

Підсумовано, що встановлення більш суворої юридичної відповідальності за справлянням акцизного податку не є панацеєю і не призведе до відповідальнішого ставлення платників акцизного податку до виконання своїх податкових зобов'язань. Суворі відповідальність буде ефективною лише за умов, якщо її застосування буде спиратися на високоякісний моніторинг з боку контролюючих органів.

У підрозділі 3.3 «*Зарубіжний досвід контролю за справлянням непрямих податків*» проаналізовано досвід країн Європейського Союзу щодо правового регулювання податкового контролю за справлянням непрямих податків. Наголошено, що разом із становленням інституту непрямих податків у країнах-членах ЄС зазнавав розвитку й інститут здійснення податкового контролю за такими податками. Проаналізовано особливості функціонування та здійснення податкового контролю за справлянням непрямих податків Європейською організацією податкових адміністрацій. Акцентовано увагу на важливості розвитку інформаційних технологій.

У контексті досліджуваного питання приведено основні законодавчі положення у сфері здійснення податкового контролю за справлянням непрямих податків деяких зарубіжних країн – членів Співдружності Незалежних Держав, зокрема Республіки Білорусь, Республіки Молдови,

Російської Федерації, Республіки Казахстан, Республіки Таджикистан, Киргизької Республіки, Азербайджанської Республіки, Республіки Узбекистан.

Констатується, що податкове законодавство зарубіжних країн відрізняється чималою системою форм та методів податкового контролю, в тому числі за справлянням непрямих податків, використання яких дозволяє ефективніше здійснювати наповнення державних бюджетів. Окреслено можливості використання позитивного зарубіжного досвіду здійснення контролю за справлянням непрямих податків.

ВИСНОВКИ

У дисертації наведено узагальнення та вирішення наукового завдання – теоретичне визначення особливостей податкового контролю за справлянням непрямих податків та шляхів удосконалення його правового регулювання, сформульовано низку висновків, пропозицій і рекомендацій, спрямованих на досягнення зазначеного завдання, зокрема:

1. Специфічна сутність непрямих податків дозволяє виділити їх певні особливості: це внутрішні загальнодержавні податки, які включаються до ціни товарів та послуг, підвищуючи її; стягуються державою незалежно від результатів господарської діяльності платника податків, при цьому фактичним платником непрямих податків є всі суб'єкти, які споживають ці товари та послуги, незважаючи на розмір їх доходів, внаслідок чого не дотримується принцип соціальної справедливості оподаткування. Задля належного розуміння непрямих податків та ефективності здійснення контролю за їх справлянням непрямі податки слід визначати як передбачений законодавством обов'язковий, безумовний, безвідплатний, нецільовий платіж до відповідного бюджету, що встановлюється за споживання визначених державою видів товарів (продукції) та послуг, і витрати на сплату якого платники податків включають у вигляді надбавки до ціни (тарифу) на ці товари (продукцію) та послуги.

2. Основними видами непрямих податків є: податок на додану вартість та акцизний податок. На підставі наукових позицій, а також виходячи з аналізу норм Податкового та Митного кодексів України, обґрунтовано, що мито є особливим видом непрямого податку. Підтвердженням цього є той факт, що сплата мита за переміщення товарів через митний кордон України збільшує їх ринкову ціну, тобто витрати пов'язані зі сплатою митних платежів, так само як і у випадку з ПДВ та акцизним податком, включаються у новостворену ціну продукції, а відтак, фактичними платниками митних платежів виступають споживачі тих груп товарів, які цими платежами обкладаються. У зв'язку із зазначеним обґрунтовано необхідність доповнити

статтю 14 ПК України новим підпунктом, який би визначав мито, як ПДВ та акцизний податок, непрямим податком.

Податок на додану вартість визначено як різновид непрямих податків, що включається у вигляді надбавки до новоствореної ціни (тарифу) на товари (продукцію), роботи чи послуги на всіх етапах їх руху – від виробництва до реалізації (у тому числі перепродажу), стягується зі споживачів, які купують ці товари та (або) послуги і сплачується до відповідного бюджету суб'єктами, що їх реалізують. З'ясовано, що акцизний податок відрізняється від ПДВ: 1) за податковими ставками (ПДВ недиференційований за окремими видами та групами товарів; акцизний податок диференційований за окремими видами та групами товарів); 2) за об'єктом оподаткування (ПДВ обкладаються товари, роботи, послуги; акцизним податком обкладаються лише товари (продукція); 3) за порядком сплати (ПДВ сплачується на всіх етапах руху товарів (робіт, послуг); акцизний податок сплачується один раз виробником чи імпортером); 4) за соціальними наслідками (ПДВ має більш регресивний характер, оскільки основний тягар розподіляється між широкими верствами населення без врахування рівня їх доходів; акцизний податок має менш регресивний характер, оскільки певні групи підакцизних товарів споживаються, як правило, заможними верствами населення).

3. Під податковим контролем за справлянням непрямих податків запропоновано розуміти один із видів державного фінансового контролю, який являє собою діяльність компетентних державних органів та їх посадових осіб зі здійснення спостереження, аналізу та моніторингу у встановлених законодавством способах і формах за дотриманням чинного в Україні механізму справляння непрямих податків з метою упередження їх несплати до відповідного бюджету, виявлення порушень, усунення їх наслідків та ліквідації прогалин і недоліків існуючої системи організаційно-правового забезпечення непрямого оподаткування в країні.

4. До основних функцій податкового контролю за справлянням непрямих податків, крім загальних функцій податкового контролю, зокрема облікової (забезпечує облік платників податків, предметів оподаткування, належних платежів бюджетам і цільовим державним фондам), профілактичної (забезпечує припинення та профілактику правопорушень у податковій сфері), інформаційної (слугує джерелом інформації для прийняття управлінських рішень) та мобілізуючої (за підсумками податкового контролю дозволяє збільшити надходження до бюджетів та цільових державних фондів) віднесено превентивну, яка забезпечує попередження або зменшення негативних наслідків від порушення механізму справляння непрямих податків. Констатовано, що податковий контроль за справлянням непрямих податків як елемент управління вирішує такі завдання: по-перше, це засіб

забезпечення законності у сфері оподаткування; по-друге, це регламентована нормами права діяльність владних та зобов'язаних осіб, пов'язана з формуванням публічних грошових фондів за рахунок надходжень від податків та зборів; по-третє, це контроль за фінансовою та господарською діяльністю суб'єктів у зв'язку з оподаткуванням. Крім цього, специфічним завданням податкового контролю за справлянням непрямих податків є розробка пропозицій щодо усунення недоліків, прогалин, виявлених в механізмі їх справляння з метою запобігання порушень у подальшому.

5. У результаті аналізу кола суб'єктів податкового контролю за справлянням непрямих податків доведено, що окремі функції такого контролю, крім контролюючих органів, реалізують безпосередньо самі підконтрольні суб'єкти. Акцентовано увагу на тому, що на відміну від об'єкта податкового контролю за справлянням прямих податків об'єкт податкового контролю за справлянням непрямих податків тісно пов'язаний з галузевою належністю підконтрольних суб'єктів та відповідно фінансово-господарською діяльністю, здійснюваною ними у цій галузі.

6. Під принципами податкового контролю за справлянням непрямих податків в Україні слід розуміти основоположні засади, ідеї, що покладені в основу системи заходів, які вживаються уповноваженими чинним законодавством суб'єктами з метою недопущення порушення податкового законодавства, а також забезпечення правильності нарахування, повноти та своєчасності сплати непрямих податків. Принципи податкового контролю за справлянням непрямих податків поділено на загальноправові (принципи верховенства права та законності), загальні принципи податкового контролю (гласності, оперативності, економічності, дієвості, систематичності, професіоналізму та компетентності) та специфічні принципи податкового контролю, насамперед за справлянням непрямих податків, до яких запропоновано віднести принципи загальності податкового контролю, територіальності та єдності податкового контролю, принцип сумлінності платників податків, принципи конфіденційності та відшкодування шкоди, обґрунтованості та цілеспрямованості.

7. Форми здійснення податкового контролю за справлянням непрямих податків – це регламентована нормативно-правовими актами, зовнішньо виражена сукупність дій суб'єктів, уповноважених здійснювати таку контрольну діяльність, для недопущення порушення податкового законодавства, а також забезпечення правильності нарахування, повноти та своєчасності сплати непрямих податків. До основних форм податкового контролю за справлянням непрямих податків віднесено облік (платників податків, об'єктів оподаткування та податкових накладних), інформаційно-аналітичне забезпечення діяльності контролюючих органів, здійснення

перевірок і звірок. У свою чергу, методами податкового контролю за справлянням непрямих податків є закріплена в нормативно-правових актах сукупність способів (приймів, засобів), за допомогою яких на практичному рівні досягається мета щодо недопущення порушення податкового законодавства, а також забезпечення правильності нарахування, повноти та своєчасності сплати непрямих податків. Серед методів податкового контролю за справлянням непрямих податків виокремлено: спостереження, огляд та дослідження предметів і документів платника податків, запит про платника податків, експертизу та співставлення.

8. Під організацією податкового контролю за справлянням непрямих податків запропоновано розуміти закріплені на нормативно-правовому рівні послідовні етапи реалізації контролюючими органами своїх повноважень, спрямованих на виявлення порушень платниками непрямих податків податкового законодавства, усунення їх наслідків, а також забезпечення правильності нарахування, повноти та своєчасності сплати непрямих податків до відповідних бюджетів. Податковий контроль за справлянням непрямих податків складається з таких етапів: підготовчого, контрольо-перевірочного та підсумкового. Зауважено, що від того, наскільки ретельно та сплановано буде проведено кожен із вищенаведених етапів, залежить якість здійснення податкового контролю за справлянням непрямих податків, а отже, й уся діяльність, спрямована на забезпечення сплати непрямих податків.

9. Найбільш важливими шляхами вдосконалення контролю за справлянням ПДВ є: а) необхідність удосконалення адміністрування досліджуваного податку, недосконалість якого полягає як у правовій, так і управлінській площині; б) розширення сфери застосування електронних сервісів для ведення обліку ПДВ, які мають ряд позитивних моментів, зокрема, дають змогу мінімізувати суб'єктивний вплив на платника та контакти податкового інспектора з платником податків; в) посилення нагляду за правильністю та правдивістю даних, зазначених платниками податків у деклараціях з ПДВ та податкових накладних; г) посилення державними контролюючими органами спостереження за законністю здійснення бюджетного відшкодування; ґ) вдосконалення контролю за тим, щоб юридично оформлені договори, на які посилаються платники податків, відповідали фактично проведеним ними угодам; д) удосконалення методів контролю, зокрема шляхом більш широкого запровадження горизонтального моніторингу, який полягає у здійсненні на основі угоди між контролюючими органами та платниками податків відстеження та аналізу першими податкових ризиків, проведених і запланованих другими фінансово-господарських операцій. Задля цього розроблено відповідний проект Закону «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо запровадження

горизонтального моніторингу», в якому сформульовано конкретні зміни і доповнення, які необхідно внести до статей 14, 17, 20, 62 ПК України.

10. З метою поліпшення справляння акцизного податку доцільно здійснити такі заходи: по-перше, підвищити ретельність дослідження контролюючими органами якості заповнення платниками податків декларації з акцизного податку; по-друге, посилити контроль за дотриманням відповідними органами порядку поводження з конфіскованими підакцизними товарами; по-третє, вдосконалити порядок ведення реєстру товарно-транспортних накладних; по-четверте, зробити більш жорсткими правила видачі ліцензій на торгівлю підакцизними товарами, зокрема алкогольними та тютюновими виробами, а також посилити відповідальність за порушення умов ліцензування, у тому числі розширити перелік підстав для позбавлення ліцензії; по-п'яте, посилити контроль за використанням акцизних марок та підвищити рівень їх захисту, зокрема шляхом включення до акцизних марок QR-кодів, які дозволяють б споживачам власними зусиллями перевіряти легальність підакцизного товару; по-шосте, посилити регулятивну функцію акцизного податку шляхом розширення переліку підакцизних товарів, включивши до нього небезпечні продукти харчування і напої, які є шкідливими для здоров'я людини, вогнепальну і газову зброю; деякі предмети розкоші, зокрема такі, як вироби з натурального хутра, ювелірні вироби із золота, срібла та платини, вироби із дорогоцінних каменів.

11. Розумне й адекватне запозичення зарубіжного досвіду, зокрема у сфері законодавчого регулювання сфери здійснення податкового контролю за справлянням непрямих податків, здатне оптимізувати й підвищити якість і ефективність реалізації такого різновиду контролю. Доцільно саме у ПК України навести вичерпний і повноцінний перелік форм і методів контролю за справлянням непрямих податків. Національне податкове законодавство необхідно привести у відповідність до міжнародних правових актів, що регулюють зазначену галузь, особливо в світлі останніх подій, пов'язаних з підписанням угоди про вступ України до асоціації Європейського Союзу.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

1. Васильчук С. С. Сутність та значення податкового контролю за справлянням непрямих податків / С. С. Васильчук // Журнал «Наше право». – 2009. – Т. 4. – № 1. – С. 111–115.

2. Васильчук С. С. Щодо розуміння сутності поняття непрямих податків в Україні [Електронний ресурс] / С. С. Васильчук // Правові системи. – 2013. – № 2. – С. 235–245. – Режим доступу: <http://legalsystems.com.ua>.

3. Васильчук С. С. До проблеми удосконалення податкового контролю за справлянням податку на додану вартість / С. С. Васильчук // Митна справа. – 2013. – Спеціальний випуск. – № 2. – С. 163–169.

4. Васильчук С. С. До проблеми характеристики видів непрямих податків в Україні / С. С. Васильчук // Науковий вісник Херсонського державного університету. – 2014. – № 4 – Т. 2. – С. 29–33. – Серія «Юридичні науки».

5. Vasilchuk S. S. The concept of tax control over the collection of indirect taxes / S. S. Vasilchuk // International Scientific Journal Euro-American Scientific Cooperation. – 2014. – Volume 6. – P. 46–53.

6. Васильчук С. С. Специфіка суб'єктно-об'єктного складу податкового контролю за справлянням непрямих податків / С. С. Васильчук // Науково-практичний журнал «Наше право». – 2015. – № 4. – С. 158–161.

7. Васильчук С. С. Характерні особливості податкового контролю за справлянням непрямих податків / С. С. Васильчук // Науково-практичний журнал «Європейські перспективи». – 2015. – № 4. – С. 132–135.

8. Васильчук С. С. Історичні передумови розмежування податків на прямі та непрямі / С. С. Васильчук // Дотримання прав людини: сучасний стан правового регулювання та перспективи його вдосконалення: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції: збірник наукових праць, 5 березня 2014 р. – К.: Нац. акад. внутр. справ, 2014. – С. 33–35.

9. Васильчук С. С. До проблеми співвідношення понять «справляння податків» та «стягнення податків» у системі податкового контролю / С. С. Васильчук // Публічне адміністрування в сфері внутрішніх справ: матеріали круглого столу: збірник наукових праць, 14 травня 2014 р. – К.: Нац. акад. внутр. справ, 2014. – С. 69–71.

10. Васильчук С. С. Окремі аспекти характеристики рис непрямих податків / С. С. Васильчук // Сучасні проблеми права в Україні: матеріали Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції. – Тернопіль, 2014. – С. 47–49.

АНОТАЦІЯ

Васильчук С.С. Правове регулювання податкового контролю за справлянням непрямих податків – Рукопис.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право. – Національний університет державної податкової служби України. – Ірпінь, 2015.

Дисертація присвячена дослідженню правового регулювання податкового контролю за справлянням непрямих податків.

У роботі визначено поняття та особливості непрямих податків в Україні. Проаналізовано види непрямих податків у системі загальнодержавних податків та зборів України. Уточнено поняття та особливості податкового контролю за справлянням непрямих податків. Охарактеризовано правові засади здійснення податкового контролю за справлянням непрямих податків. Проаналізовано принципи податкового контролю за справлянням непрямих податків. Уточнені форми та методи податкового контролю за справлянням непрямих податків. З'ясовано організаційні засади податкового контролю за справлянням непрямих податків. Окреслено шляхи вдосконалення правового регулювання податкового контролю за справлянням непрямих податків. Сформульовані пропозиції та рекомендації використання зарубіжного досвіду контролю за справлянням непрямих податків.

Ключові слова: *правове регулювання, контроль, податковий контроль, непрямі податки, справляння податків, податок на додану вартість, акцизний податок, мито.*

АННОТАЦІЯ

Васильчук С.С. Правовое регулирование налогового контроля за взиманием косвенных налогов. – Рукопись.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата юридических наук по специальности 12.00.07 – административное право и процесс; финансовое право; информационное право. – Национальный университет государственной налоговой службы Украины. – Ирпень, 2015.

Диссертация посвящена исследованию правового регулирования налогового контроля за взиманием косвенных налогов.

В работе охарактеризованы понятие и особенности косвенных налогов в Украине. Косвенные налоги определено как предусмотренный законодательством обязательный, безусловный, безвозмездный, нецелевой платёж в соответствующий бюджет, который устанавливается за потребление определённых государством видов товаров (продукции) и услуг, и расходы на уплату которого плательщики налогов включают в виде надбавки к цене (тарифу) на эти товары (продукцию) и услуги. Проанализированы виды непрямих налогов в системе общегосударственных налогов и сборов Украины. Отмечено, что основными видами непрямих налогов являются: налог на добавленную стоимость и акцизный налог. Налог на добавленную стоимость определён как разновидность косвенных налогов, который включается в виде надбавки к новой цене (тарифу) на товары (продукцию), работы или услуги на всех этапах их движения – от производства до реализации (в том числе перепродажи), взимается с потребителей, которые

покупают эти товары и (или) услуги, и уплачивается в соответствующий бюджет субъектами, которые их реализуют.

Уточнено понятие и особенности налогового контроля за взиманием косвенных налогов. Предложено авторское определение понятия налогового контроля за взиманием косвенных налогов – это один из видов государственного контроля, который представляет собой деятельность компетентных государственных органов и их должностных лиц по осуществлению наблюдения, анализа и мониторинга в установленных законодательством способах и формах за соблюдением действующего в Украине механизма взимания косвенных налогов с целью предупреждения их неуплаты в соответствующий бюджет, выявления нарушений, устранения их последствий, ликвидации пробелов и недостатков существующей системы организационно-правового обеспечения косвенного налогообложения в стране. Охарактеризованы правовые основы осуществления налогового контроля за взиманием косвенных налогов.

Проанализированы принципы налогового контроля за взиманием косвенных налогов. Под принципами налогового контроля за взиманием косвенных налогов в Украине предложено понимать основополагающие принципы, идеи, положенные в основу системы мер, принимаемых уполномоченными действующим законодательством субъектами с целью недопущения нарушения налогового законодательства, а также обеспечения правильности начисления, полноты и своевременности уплаты косвенных налогов. Уточнены формы и методы налогового контроля за взиманием косвенных налогов. Выявлены организационные основы налогового контроля за взиманием косвенных налогов.

Раскрыты пути совершенствования налогового контроля за взиманием косвенных налогов. Охарактеризованы направления совершенствования налогового контроля за взиманием акцизного налога. Сформулированы предложения и рекомендации по использованию зарубежного опыта контроля за взиманием косвенных налогов. Доказано, что разумное заимствование зарубежного опыта, в частности, в сфере надлежащего законодательного регулирования сферы осуществления налогового контроля за взиманием косвенных налогов, способно оптимизировать и повысить качество и эффективность реализации такого вида контроля. Предложено привести исчерпывающий и полноценный перечень форм и методов контроля за взиманием косвенных налогов непосредственно в нормах Налогового кодекса Украины.

***Ключевые слова:** правовое регулирование, контроль, налоговый контроль, косвенные налоги, взимание налогов, налог на добавленную стоимость, акцизный налог, пошлина.*

ANNOTATION

Vasylchuk S.S. Legal regulation of tax control over the collection of indirect taxes. – Manuscript.

Dissertation for the obtaining scientific degree of legal sciences in specialty 12.00.07 – administrative law and process; finance law; information law. – National University of the State Tax Service of Ukraine. – Irpin, 2015.

This research is devoted legal regulation of tax control over the collection of indirect taxes.

In this work the concept and features of indirect taxes in Ukraine have been characterized. The thesis contains a critical review of types of indirect taxes in the system of state taxes and fees in Ukraine.

The concept and features of tax control over the collection of indirect taxes have been clarified. The legal basis of the tax control over the collection of indirect taxes has been characterized.

Principles of tax control over the collection of indirect taxes have been analyzed. Forms and methods of tax control over the collection of indirect taxes have been clarified. Organizational bases of tax control over the collection of indirect taxes have been précised.

The ways of improving tax control over the collection of indirect taxes have been disclosed. The proposals and recommendations on the use of foreign experience in monitoring the collection of indirect taxes have been formulated.

Keywords: *legal regulation, control, tax control, indirect taxes, tax collection, value added tax, excise tax, duty.*

Підписано до друку 20.10.2015 року. Формат 60x84/16

Папір офсетний. Друк офсетний.

Друк. Арк. 0,9. Тираж 100 прим.

Зам. № 545.

Видруковано в Національному університеті державної податкової служби
України. 08201, Київська область, м. Ірпінь, вул. Карла Маркса, 31.